

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru economi numai 4 cor. pe an.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

ALEGERI,
drept salutare de înviere!

O întorsătură neașteptată în politica țării (vezi amănuntele mai jos), ne-a adus tuturor celor ce purtăm grijă de poporul român din această țară, un salut deosebit, de sfintele sărbători, făcându-ne să ne salutăm cu toții așa:

„Christos a înviat!”

„Să învie D-zeu și să se risipească vrășmașii lui” —

— să învie și poporul românesc și să risipească pe vrășmașii lui: înțelegem pe potrivnicii lui politici, acei cari vor împedea manifestările partidului național român, cel-ce dorește ducerea poporului român la înviere!

Fii buni ai poporului român! Toți noi, un singur credeu politic avem: acela de a lupta, a ne jertfi chiar, pentru ducerea la îndeplinire a cinstitelor și dreptelor cereri ale neamului nostru din această țară, prin care nu vrem scutirea nici unui alt neam în cele convenite lui, ci numai puțința ca și Românul să poată trăi ca cetățean liber și de o potrivă îndreptățit, așa cum D-zeu l'a lăsat, cu firea lui, cu limba lui, cu legea lui românească, și să aibă puțința a să desvolte în chip firesc în aceste ale sale!

Partidul politic activist care și-a făcut anul trecut intrarea prin 8 deputați în dieta din Pesta, învierea poporului român la luptă pentru această țintă, o are scrisă pe steagul său.

De aceea sfânt trebuie să ne fie nouă acest steag. În biserică sfinți ne sunt praporii cei-ce au scrise pe ei cuvinte de mîntuire și chipuri de martiri cari au luptat pentru a noastră sufletească mîntuire, —

— în mișcările noastre naționale asemenea de sfînt trebuie să ne fie steagul partidului, care are scris pe el a noastră națională mîntuire!

Morți am fost și am înviat, perduți și ne-am aflat. Iar' de n'am fost chiar morți, dar' amorții naționalicește totuși am fost, și în lupta electorală din iarna anului trecut, deșghietatune-am și am înviat!

Nu însă toți am avut curajul a păși cu toată țaria pe calea învierii, ci numai în unele părți, în cele mai sănătoase. Siguri însă suntem, că azi și cei-ce au avut oarecari temeri în rîndul trecut, curajiu vor avea a lua și ei cu voinicie lupta în cercul lor, așa că de astădată învierea noastră generală, și a toate cuceritoare, să fie!

Aceste gîndiri, aceste simțăminte dorind să încălzască inimile tuturor Românilor de sfintele sărbători de acum, salutăm pe toți frații noștri, cu drag, zicîndu-le:

„Christos a înviat!”

„Să învie D-zeu și să se risipească vrășmașii lui!”

Zilele de luptă.

Intervenind împăcarea în politica mare, și dîndu-să țării guvern nou, cel dintîi lucru care acesta trebuia să-l facă, a fost: să scrie *alegeri nouă* de deputați, până nu să scapă termenul cerut lîmpede de lege: 3 luni după risipirea dietei vechi.

De aceea guvernul a și pus soroc scurt pentru îndeplinirea alegerilor: anume zilele dela 29 April până la 8 Maiu. În 29 April vor fi alegerile în cele mai multe cercuri, iar' în zilele următoare în cercurile cari anume să lasă pe mai tîrziu, dacă le e nepotrivită ziua întîi.

Zilele de adevărată luptă însă, sunt de acum până la 29 April, zile în care toți cei-ce iubesc acest popor, trebuie să se facă ciobani cu mâni vinjoase și să se dea lîngă turma lor, pentru a o apăra de haita de lupi și hiene ce să vor azvîrli asupra scumpei noastre turme!

Cei chemați a fi păstori, pășiți la posturile voastre de veghe, de pază, de vedete, — iar' tu bună și blîndă și de Dzeu plăcută turmă, adună-te cu inimă tare și credincioasă, în jurul celor buni ai tăi!

Sfatul fruntașilor,
și chemarea lor.

Luni și Marți în săptămîna asta, numeroși fruntași ai neamului nostru, în frunte cu foștii noștri deputați, s'au intrunit în Pesta și au chibzuit împreună, ce și cum e de făcut în fața neașteptatelor alegeri, cari ne găsesc iar' destul de — nepregătiți.

Hotărîrea ce a ieșit din sfatul lor nici nu putea fi alta, decît: chemarea neamului la aruncare în luptă cu puteri îndoite decît cele din rîndul trecut, și în cercuri îndoite de multe, ca să și putem trimite în dietă număr cel puțin îndoit de mare de deputați naționali!

În scopul acesta ei fac caldă chemare către toți Românii fruntași de prin cercuri, să se constituie în pripă în comitete de conducere a alegerilor, fiecare comitet să-și caute toate legăturile cu toate punctele cercului și să facă așa, ca alegătorii români să vină la urnă cum vin la mîndră horă, braț la braț, brîu de brîu, cîntînd cîntecul de biruință al neamului și spălînd rușinea trecutului, prin aceea, că vor scoate ales un fiu bun al neamului, anume pe cel recomandat de comitetul național.

Pentru a primi fie-cine îndrumări, sfatul fruntașilor a așezat în Arad o cancelarie de dat îndrumări și sfaturi tuturor celor ce le cer, (precum să vede din Înștiințarea de mai jos).

Pentru-ce trebuie să alegem
deputat naționalist?

— O voce din popor. —

Mi-a spus'o un alegător din un cerc brav, care și-a scos în rîndul trecut deputat național.

„Că bine, că deputatul nostru n'a putut în așa scurtă vreme să ne scape de toate năcazurile, dar' pentru aceea prin foc să știm că trecem, și-l vom alege iară.

„Doar' icoana sfîntului încă o fii în casă și în toată ziua te rogi să te

ajute și nu în toată ziua îți poate ajuta! Dar' sfîntul rămîne tot sfînt și rămîne tot podoaba casei tale, și vine vremea vremilor, când te-a ajuta!”

„Așa stăm și cu alegerea candidaților naționali. Nici nu știm cînd pică vremea de te pot ajuta!”

Iată o înțeleaptă înțeluire, cea mai frumoasă, a rostului luptei pentru idealul național!

Horia.

ÎNȘTIINȚARE

Biroul comitetului executiv al partidului nostru este — pe timpul, cît vor decurge alegerile — în Arad.

Adresa biroului: Dr. Ioan Suciu, Arad, (József főherceg u. 7.)

Toate știrile privitoare la mișcările electorale din cercuri și comune românești, sunt a să trimite pe această adresă biroului.

Aderenții partidului nostru sunt rugați, a ne informa îndată, prin depeseri ori epistole express, despre toate, ce sunt în legătură cu alegerea de deputat în cercul lor, și a descoperi purtarea poporului și țînuta fruntașilor din comune.

Cei-ce doresc deslușiri, informațiuni sau îndrumări din partea comitetului nostru, asemenea au a să adresa numitului birou, pe adresa dată.

Să știm unii de alții, iar conducătorii noștri de toți, — asta să ne fie înaintea ochilor!

Capăt crizei.

Hărțuiala dintre Domnitorul încoronat și conducătorii politicii maghiare, s'a sfîrșit.

Kossuthiștii, după două luni de „absolutism” s'au răsgîndit și au primit să iee în mână conducerea țării așa cum li-o îmbiase Maestatea Sa încă demult, dar' ei nu voiau să audă de ea.

Azi țara are deja guvern kossuthist. Ei n'au mai scăpat privilegiul de a primi puterea, ba ei înșiși s'au înștiințat în sus, că să dau plainici, numai să fie bine. Azi Kossuth și Apponyi și Andrássy sunt miniștri, în frunte cu Wekerle. Vechiul guvern a abzis și toți comisarii și slujbașii puși de el, sunt înlăturați și revin cei vechi.

Cine a început.

Inceputul nu s'a făcut, cum erau știrile săptămîna trecută, din partea Împăratului, ci din a kossuthiștilor. Ei au trimis un om de încredere al lor la Kristoffy să-i spună, că ei iară ar intra în tîrgueli cu Curtea din Viena și lasă acum comanda ungurească care a ridicat furtuna. Kristoffy a spus lui Fejérváry, Fejérváry Împăratului și Împăratul le-a trimis răvașul cu punctele de pace:

1. Treburile militare să le lase în pace.

2. Să vie un guvern de trecere, care să tocmească ce s'a stricat în vremea asta de hărță: să facă *alegerile* îndată;

3. dieta nouă să voteze numai decît *recruții* de lipsă pentru armată, ca să se poată ținea asentările;

4. să voteze *budgetul* țării, ca cheltuielile să se știe că-s după lege;

5. să voteze *lege de alegeri nouă*, avînd de temeiul votul dat tuturor (vot universal) macar așa cum îl plănuise Kristoffy: dînd drept de alegător la toți cîți știu ceti și scrie dela 24 ani în sus, iar' celor cari până aci au avut dreptul pe temeiul dării, le rămîne cît trăesc acest drept și fără a ști ceti și scrie;

6. să încheie contracte economice cu țările vecine, cari sunt în scădere;

7. îndată ce noua lege de vot e trecută prin dietă, dieta asta va fi de nou risipită, pentru *alt rînd de alegeri* pe temeiul dreptului celui nou, și apoi:

8. numai din sinul partidului ce va ieși mai tare din acele alegeri, Maestatea Sa va denumi *guvern sta-tornic*.

Și kossuthiștii au primit aceste puncte de pace și așa M. Sa, le-a dat lor frînele țării. Duminecă au fost la Viena și au depus toți jurămîntul de credință și supunere în mâinile Domnitorului, iar' Luni s'au întors la Pesta ca miniștri, fiind primiți cu mare tîmbălău de Ungurii și Jidanii din Pesta.

Maest. Sa la Pesta.

E mai mult ca un an de zile, de cînd Maestatea Regele n'a mai venit la Pesta. De cînd adevărat au pornit kossuthiștii tîraboii contra Vienei și a Maestății Sale. În semn de neplăcere, n'a mai călcat pe pămîntul Ungariei.

Acum ci-că e plănuită venirea M. Sale la Pesta și i-să fac pregătiri de o primire măreață, pentru-că s'a îndurat a așeza în scaunele de barșon ale miniștrilor, pe fiul lui Kossuth și tovarășii săi. Ci-că vor fi și cîteva prinzuri de curte și veselii, ca pecetluire a împăcării și uitare a supărării ce să ridicase bobotae mare.

Prețul păcii.

Precum am arătat și în alte rînduri cînd să făceau încercări de împăcare între Viena și răzvrățiții din Budapesta, — un lucru era pentru noi popoarele nemaghiare, urît, ba scribos de tot: că politiciii maghiari cereau comandă ungurească în armată, iar' dela Viena li-să răspundea: nu, armata nu, dar' vă dau altceva: *mână cu totul slobodă*, sau frîu neînfrînat, *în toate trebile din lăuntru ale țării voastre!*

Ceea-ce cunoscînd foamea ce chinuie pe cei din Pesta, de a să hrăni cu limbi de-ale popoarelor nemaghiare, — e vădit că s'ar putea traduce așa: voi prin comanda ungurească tot pe naționalități vreți să le maghiarizați. Eu însă comanda asta nu vi-o pot da, dar' vă făgăduesc altceva: am să închid cu totul ochii la aceea ce voi ve-ți face pentru aceeași țintă a voastră, pentru maghiarizare! Nu vi-să va mai face nici o împotrivire. Tăiați limbi și spînzurați cum vreți.

Adecă politiciii Vienei, ca să-și scape partea lor: germanizmul în armată, ne îmbie capetele noastre pe tipse, politicilor din Pesta, numai ei cu nemțasca la cătănie să fie lăsați în pace.

Asta e, ce nu e frumos, nu e omenesc, nu e plăcut nici lui Dzeu nici oamenilor de omenie, în tîrguilele de pace între cele două tabere războite, între Pesta și Viena.

Și acum cînd îi vedem împăcîndu-să și îmbrățișîndu-să după pace, ba pregătîndu-și alaiuri unii altora, — acum același glas de bufnită să aude cobitor printre cuvintele împăcării lor. Ca punct 10. a legătuilor dintre hotărîtorii din Viena și kossuthiști, să făgăduiește iară și iară:

„În cele din lăuntru ale țării, mână cu totul liberă guvernului!”

— adecă iar' pielea noastră iar' cuvîntul neomenos, care pare chiar o asmuțare a lăcomiei celor din Pesta asupra unsorii de pe noi...

In disprețul cu care trebuie să acoperim acest imbiemînt, o singură mîngăere avem: N'am fost noi, de acuși 40 de ani, nici pîn' acum scutiți de așa de cătră Viena mână slobodă pîn' la dracu au avut politiciii unguri și pîn' acum asupra noastră, — și n'am perit, ci mai tare ne-am dezvoltat și ne-am luminat, — tot așa va fi și în viitor. Vor mai gîtuli icî-colo ce pot din așezămintele noastre culturale naționale, ne vor mai pune bețe nouă în calea desvolării firești, — dar' nu ne vor putea gîtuli nici kossuthiștii *sufletele* din noi, *inimile* și *mințile* cele pornite pe calea frumoasă a *învierii* la lumină, și încercările lor vor avea același sfîrșit de nimic, pe care le-au avut cele ale înaintașilor lor! Și așa pe imbiemîntul politicii vieneze, n'avem să dăm mult. E și el un val, și ca valul neputincios va trece peste noi și noi pe sub el.

Care-i adevărul?

Toate foile maghiare își ies din piele de bucurie, că văd pe Kossuth și soții la guvern, și zic că e mare biruință națională asupra Vienei și Împăratului.

Adevărul e, că ei n'au cîștigat mai mult ca ce li-să făgăduise de bună-voe încă demult. Ba judecînd drept, au primit condiții de pace chiar mai grele ca prin Septembrie anul trecut. Că atunci li-să cerea numai atît: De trebile militare nu vă atingeți, încolo vă dau tîstia ministerială și fațete ce vreți în țara voastră. Punctum. Ei au zis: ba!

Acum li-să zis: De trebile militare nu vă atingeți! Ei au răspuns fie, le punem în cuiu pentru vremuri mai bune. Li-să zis apoi: aveți să aduceți lege electorală nouă așa cum Kristoffy cel urgisit de voi o plănuia, — ei au răspuns: fie, o aducem. Și li-să mai zis: aveți să primiți de bine-făcute contractele economice încheiate de guvernul absolutist cu statele străine, contracte ce voi ați zis că nu obligă țara, că-s făcute fără lege! Și ei au răspuns: le primim de bune!

Cam așa stăm cu „biruința” kossuthistă de azi. Iar' „mâna slobodă” ce sparie pe unii frați ai noștri, — au avut'o și liberalii, de nici aștia n'au cum fi mai slobozii.

Nu mai noi oameni la locul nostru să fim, — toate vor trece ca năluci nebune și noi tot cine suntem, vom rămînea, ba ne vom dezvoltă într'una!

Ministri.

Iaca cine sunt noii miniștri:

Președinte: Alexandru Wekerle, care a mai fost odată cap de guvern sub „liberalii”, el e care a adus lege de căsătorie civilă, lovînd așa de greu în așezămintele sfîntei biserici și dînd slobozenie oamenilor a trăi, dacă vreau, și ca vitele, fără a să ținea de nici o biserică (legea despre neconfesionalitate); el a făcut și schimbarea banilor din florini în coroane și de cruceri în fileri.

Ministri sub el sunt: pentru trebile din lăuntru ale țării (de interne): contele Iuliu Andrássy; pentru treburile bisericuștii și școlare contele Albert Apponyi; pentru negoț și comunicațiune: Francisc Kossuth; peste visteria țării tot Wekerle; pentru agricultură (treburile economice ale țării): Ignatie Darányi; la justiție (peste judecătorii țării): Geza Polonyi; pentru honvezi: Hugo Hoffmann; pe lîngă persoana Maestății Sale: Aladar Zichy; ministru Croației-Slavoniei: Bar. Rauch.

Precum vedem peste jumătate din miniștri sunt tot bărbați politici așa zisi „grei”, cu mare trecere, la Unguri. De aceea să și zice acestui guvern: guvern tare, care nu e ușor a fi bătut în dietă și în țară.

PAGINĂ LITERARĂ

Ziua Învierii.

— Amintiri. —

Sunt doisprezece ani de-atunci. Eram student în gimnaziu.

În ajunul de Florii căpătaseam vacanța, bucuria studenților. Tatăl-meu, fie iertat, îmi scrisese încă de cu vreme, că li-ar părea bine să mă vadă acasă pe sărbători, dar trăsura nu va trimite după mine ci, zicea: „Ești tânăr și sănătos, o preumblare nu-ți strică. Fă-te cărașit per pedes. (Plimbare de vre-o 40 kilometri).

Și am făcut-o. Eram vre-o 5 „țări” într-un cartir. Și toți am plecat în „preumblare” pe jos către casă.

Să înțelege, ca ori și ce „student” ce să țin, îmi aflușam și eu „idealul” intrupat în domnișoara Silvia..... (Linuță dragă! Rog să nu Te superi). A trebuit deci să-și spun ei planul meu, trebuia să-mi iau și rămas bun pe două săptămâni dela ea și să-și doresc sărbători ferice, căci altcum vecinic nu s'ar mai fi jucat cu mine la bumbi...
Trecut și preste asta, am plecat... Eram de toți vre-o 10. Și cînd am eșit din oraș cu „țocumpoc” în spate, așa ca în neștire am început a cânta, „Plecăt'am nouă din Văslui”...

Frumoaselor zile ale nevinovăției! Vom fi cântat noi, Dumnezeu știe cît, căci nu ne era nimănu în piept inima rece. Și așa cu cîntecul pe buze am străbătut dealuri și văi, sate și păduri, ci ceata noastră încă scădea tot mereu pe la răspîntii și în sfîrșit am rămas numai noi „țările”, 5 la număr.

Colo hăt tîrziu, mai mult în noapte decît în zi, ne-am despărțit de nou. Trei apucaseră pe o cale, al patrulea pe alta către Hațeg, iar eu rămăsesem cu media aurea mea singur și așa haid' pe calea de mijloc, hodlic... hodlic... schiopătam și abia îmi mai trăgeam picioarele după mine, de obosit ce eram.

Numai cît vorbă să fie: acasă tot am sosit în pace și rumen la față ca floarea macului...

Mărturisesc: n'am fost nici-odată dragul tatii ori al mamei, ba tata tot mereu să tînguia că i-am mîncat iapa (o cheltuise pentru mine); dar pentru aceea tot am fost primit ca un adevărat fiu și frate în familie și în această seară toți umblau în rîndul meu, lucru mare, că și cînd ar fi sosit vîlădica la casă...

Și au trecut ele și zilele de patimi și odată numai ce ne pomenim că e ajunul Învierii...

Ziua următoare mă trezesc eu cel dintîi. Tocase la biserică și treasurile bubuiau ca tunurile de pe vremea lui Horia.
Îmi aduc și azi aminte, că tocmai cînd am intrat eu în biserică bătrînul cantor, Mihuț, Dumnezeu să-l ierte că-i mort, — cînta: „Ziua Învierii, popoarelor, să ne luminăm”...

Mi-am cuprins și eu locul lîngă strană ca student ce eram. Biserica tixită de creștini cinstiți și de evlavioase femei. Fumul tîmbei din cădelniță să înălța ca jertfă bine primită tot în sus. Iar cantorul începea cu „Christos a învi-at din morți, cu moartea pre moarte căl-ti-cînd”...

Venea apoi rîndul bătrînului preot să spună Evanghelia.
Și cum începea el cu vocea-i curată, argintie: „La început era cuvîntul — și D-zeu era cuvîntul”, — aci făcea odichnă. Un clopoțel din turn să auzia și apoi: Toac! Ting! Boang! B-u-u!

Apoi iarăși începea preotul: altă zicere și cînd o găta, scenele dinainte să repetau.
Îmi era asta așa ceva frumos și măreț și totodată evlavios, că mă perdeam în ascultarea evangheliei aceleia...

Pentru cei neștiutori trebuie să spun, că de cîte ori făcea preotul odichnă, de atîtea ori un vice-criznic da odată cu ciocanul în toaca de lemn, apoi în cea de metal, izbea apoi limba clopotului celui mare de gura lui (de a clopotului) și atunci cei de afară slobozeau un treasc... iar la sfîrșitul evangheliei să des-

cărcau toate 12 treasurile deodată, de răsuna împrejurimea.

După sfîrșitul liturghiei urma împărțitul Paștilor. Lăsar și văzur atunci imbulzeală! Și ouă roșii!

Să înțelege noi, copiii, neastîmpărați și zglobii, o lumă razna afară și aci să începea mica expoziție de ouă roșii, cari de cari mai frumos văpsite; apoi ciocna cu ele, de le cîștigam unul dela altul, ori cîștigam creștari.

Pe urmă ieșeau și bătrînele din biserică, să coteau, veneau pe lîngă mine mai ales, și-mi ziceau cîte o vorbă bună, apoi încet își șopteau ele între ele: „ce copil voinic și frumos are popa!”

— Da încă cît o să se mai facă! adăugau cele mai tinere...

A doua zi venea apoi măiestrul ceterii, primașul Doani, și ne trăgea de să-l fi tot ascultat. După amezai la loptă... de-alungul și de-alatul progăzii!

Și așa treceau Paștile cele frumoase la noi, cu ele treceau și vacanțele și ne pomeneam numai că trebuie să plecăm la învățătură...

* * *

E mult de atunci! Bătrînul preot își doarme somnul de veci sub glia rece, cantorul Mihuț încă a trecut pe ceea lume... Eu nu-s mai băiat și Silvia de odată, draguța Silvie, încă e cu cîțiva copilași după ea. Parăzi cu treasurile în satul meu nu știu de să mai fac, ori oamenii s'au mai schimbat, că vremele-s schimbăcioase.

Ci eu, din depărtarea și singurătatea rece în care m'a aruncat soarta, ca un martir al credințelor mele, cu drag mă las purtat de gînd spre satul meu, dragul meu sat, și îmi reclădesc în minte icoane din viața petrecută în el...

Ci altele sunt gîndurile ce mi-să desfășoară azi în jurul acestor sfinte sărbări, altele simțămintele ce-mi umplu inima. Îmi bate tot mai tare în ochi martiragiul pe care îl sărbează lumea de azi ca preamărire a celui mai mare Martir, și biruința ideilor Lui, cari prin Înviere după îndurarea martiragiului, au ieșit deasupra strîgînd lumii: E ziua învierii, popoarelor să ne bucurăm!

Și cu cît mai mult mă scufund cu gîndul în acest val de meditații, tot mai viu îmi sună în urechi glasul tainic care par'că strigă îndeosebi poporului nostru, bun creștin și bun Român, că până să sosească și pentru noi ziua Învierii, cînd să ne bucurăm, în cîntarea și rugăciunea noastră și acum la praznic și după el într'una, să fie pus salutul:

„Christos a înviat! Popoarelor să ne luminăm!”

Segh., săpt. pat. 1906.

Calin.

ADÎNCURI

*Ce lîmîșit surîde lacul
Sub căldul razelor de soare,
Cînd ceru-albastru să resfrînge
In unda lui scînteietoare.*

*Și'n fundul lui noroiul negru
Ascunde lupte îndrîjite.
Sunt mii de vieți ce să frîmîntă
Sub clarul apei adormite.*

*— Și noi zîmbim, cu nșelătoare
Seninătate-a unor unde.
Ce calmî părem! Dar' cite patimi
Adîncul inimii n'ascunde!*

Cincinat Pavelescu.

Sfînta-Vineri.

Nu e bine să lucrezi nimic Joi seara spre Vineri. Să nu întîrziezi la lucru, că a fost o femeie și a tors Joi seara spre Vineri la cinepă. A șezut până tîrziu și numai ce s'a pomennit cu Sfînta-Vineri în chip de femeie bătrînă, bătrînă, umblind în cîrjă. I-a bătut la ușe. Ea s'a dus și i-a deschis ușa — n'a știut că cine e.

A intrat Sf. Vineri peste ea. Dacă a intrat peste ea, a cerut o căldare mare să pue pe foc, să fiarbă apă să-i coacă tortul. Femeia n'a avut căldare.

— Mai stăi aci, să mă duc colea la vecina să iau o căldare, a zis femeia, și s'a dus la nașă-sa. A ceea n'a vrut să-i dee căldare, i-a spus că aia-i Sf. Vineri, umbilă să o pedepsească.

Femeia cu nașă ce s'a gîndit. — A eșit afară au zis:

— U!... ard cășile Sf. Vineri cu vâpăi!...

Sf. Vineri a eșit afară și a dat fuga la căși. Femeia a cărat baligar la ușa din afară, a intrat în casă și a închis ușa dela ogeac. A întors apoi toate vasele cu gura la vale; numai pe poliță a rămas un ciob neîntors cu gura în jos.

Vine Sf. Vineri și strigă la ușa: — Găleată deschide ușa!

— Nu pot că sunt cu gura în jos, a spus ea. A strigat apoi la toate vasele. Ele i-au spus că sunt cu gura la vale.

Pe urmă de tot a zis: „Ciobule deschide ușa! Ciobul a răspuns: Acuș, acuș”... și cînd a sărit de pe poliță, cum a sărit, s'a făcut praf.

Vede Sf. Vineri de colo zbiară spre ea: Mă spărăi... mă spărăi!...

Și numai așa s'a dus Sf. Vineri acasă.

Ștefan St. Trușescu.

Un oraș de muncitori.

— Fabrica de tunuri a lui Krupp în Essen, Germania, — sau: cum poți ajunge dela mie la mare prin muncă cînsită.

Din o descriere pe care a făcut-o dl G. Coșbuț asupra acestei fabrici minunate scoatem următoarele:

În cursul anului 1904 numărul lucrătorilor din fabricile lui Krupp era de 49.680. În cifră rotundă, cincizeci de mii de oameni, ocupați zilnic în uriașele ateliere (lucrătoare). În numărul acesta nu intră slujbași cari lucrează prin cancelării și erau în același an în număr de 3.255.

În fabrici trec în fiecare zi cam 2.520 de tone de cărbuni: regulat vin dimineața cîte 6 trenuri cu cărbuni, fiecare tren cu cîte 42 de vagoane, și în fiecare vagon cîte 10 tone de cărbuni.

Dintr'acestea, din numărul lucrătorilor și din călătoria de cărbuni ce trec într'o singură zi, cetitorul își poate închipui ce uriașă fabrică e aceasta. Negreșit, ceea mai mare din lume!

Fabrica Krupp face tunuri. Însă nu tunurile sunt singura sau cea mai de căpetenie ocupațiune a fabricii. Fabrica să ocupă și cu construirea de vagoane și de corăbii de războiu, cu lucrări de fortificații (întărirea de cetăți) și cu alte lucrări de tuciu și de oțel.

Ori-cum aș descrie eu, cetitorul nu-și poate face nici pe departe o icoană de zgomotul asurzitor și de mișcarea de oameni și de trenuri și de vagonete, ce este în fabrica dela Essen. Lucrătoare lîngă lucrătoare, magazine lîngă magazine, pe o întindere cît a unui oraș! În fața fabricii, din stația proprie, zilnic pleacă cîte cincizeci și mai multe trenuri proprii ale fabricii, și tot pe atîtea pleacă spre gara statului. Fabrica are ale sale 16 locomotive cu 720 de vagoane și aproape zece mii de oameni încarcă și descarcă zilnic materialul, pe care-l duc înăuntru fabricii pe o linie mai strîmță, cu 28 de locomotive și cu 1.450 de vagonete. Miile de ciocane îți i-au auzul, fluierăturile locomotivelor e ca în iad, sfîrșitul roților e grozav, iar printr'atîta vuet de guri și de ciocane s'aude ca tunetul cerului, lovitura uriașului ciocan numit „Fritz”, care e mai greu de-o mie de tone și cade dela înălțime de douăzeci de metri pe-o nicovală uriașă și bate tablele de tuciu pentru învălășul corăbiilor de războiu. Să zgudue pământul împrejur sub lovitura lui și tremură părății atelierelor. Cu toate că e așa de mare și de greu, ciocanul acesta, purtat de o mașină cu abur, e lesne de minuit și foarte sigur în mișcări. Mașinaria lui a născocit-o însuși șeful fabricii, Alfred Krupp, care era un foarte dibaci inginer și tehnician.

Ca pildă de siguranță în mișcări a ciocanului este întîmplarea cu ceasornicul regelui Prusiei la 1861. Krupp își făcuse în anul acesta uriașul ciocan; iar regele Prusiei vizitînd fabrica, de nimic nu s'a mirat mai tare decît de acest colos de oțel și de iuștile mișcări ce le făcea. Iar Krupp ca să-i arate cum poate să poarte de sigur ciocanul, l-a rugat să-și pue ceasornicul de aur pe nicoveala și i-a spus, că are să lase ciocanul dela înspăimîntătoare înălțime a lui, să cadă cu toată iuștea și întrega-i

greutate pe ceasornic, fără să-l strivească! Regele a pus ceasornicul și l'a făgăduit mecanicului care purta ciocanul, dacă nu-l va strivi. Mecanicul foarte ghibaci, a ridicat ciocanul și de-odată din înălțime ciocanul vîjînd înfiorător, a căzut cu greutatea lui de atîtea mii de chilograme cu toată iuștea, căci îl lăsase să cadă liber. Prin'to iscusită apăsare pe un bumb tocmai la vreme, mașinistul a oprit ciocanul drept de-asupra ceasornicului așa de aproape încît, abia era loc să bagă o foaie de hîrtie între ciocan și ceasornic. Și a cîștigat ceasornicul regelui.

Fabrica lui Krupp își are începutul cam de acu o sută de ani, și întemeietorul ei este oare-cum însuși Napoleon cel mare. Napoleon: anume, voină să slăbească Anglia, a oprit toate statele cîte atîrnau de el, să mai facă negoț cu Anglia. Bine înțeles, și mărfurile de oțel erau oprite să vie din Anglia pe pămîntul Europei, pe uscat. Atunci unui Frideric Krupp i-a dat gîndul să facă el o fabrică de oțel în Germania, care pe atunci avea foarte puțină industrie. Dar n'avea bani. A făcut el ce a putut și-a deschis fabrica și-a ajuns, prin multe probe, să găsească taina pregătirii tucului. Dar n'a făcut nici o ispravă.

După căderea lui Napoleon, Anglia iarăși a umplut Europa cu mărfurile ei, și astfel Krupp la moarte-i, în 1826, și-a lăsat văduva cu 4 copii într'o sărăcie deplină. Și ce fabrică avea: o simplă turnătorie în care erau ocupați patru lucrători! Văduva lui a urmat însă lucrările, ajutată de fiul său Alfred, care pe atunci era școlar de 14 ani. El trebuia să conducă lucrările: un băiat așa de tînr și lipsit de mijloace. Dar' acest Alfred știa dela tatăl-său taina tucului, și era foarte deștept, și a dus-o așa înainte 25 de ani, tot mai mult ridicîndu-să, ajutat de ceilalți frați ai săi mai mici. La 1848 el a luat asupra sa toată întreprinderea, cumpărînd fabrica dela frații săi. El este întemeietorul adevărat al fabricii de azi. Îndată-ce a ajuns singur stăpîn, s'a apucat de fabricarea de tunuri, căci până atunci nu fabricase. A început să studieze tehnica, și-a luat ingineri și militari cu cari să lucreze și prin nesfîrșite probe a ajuns să biruiască greutățile tehnice, așa că la expozițiile din Londra și Paris (1851 și 1855) a fost recunoscut de cel mai serios fabricant de tunuri. Cu încetul a bătut toate fabricile engleze. Când a luat fabrica avea 132 de lucrători, peste cinci ani avea de zece ori pe atîția. După războiul Germaniei cu Franța, fabrica lui Krupp a început să dea înainte cu pași mari. Toate tunurile Prusiei în războiu au fost de ale lui Krupp, după războiu el a început să verse tunuri pentru felurite state.

La 1873 avea 12.000 de lucrători. Cînd a murit în 1887 a lăsat fiului său Frideric cea mai mare fabrică din Germania. Frideric a urmat lucrările cu și mai mare zor, și azi la Essen, unde începuse întîiul Krupp turnătorie sa cu cei 4 lucrători, cărora nu le putea plăti nici odată la vreme plata săptămînală, azi e un oraș întreg, răsărit ca din pământ, de lucrătoare nesfîrșite și de locuințe pentru lucrători.

O întîmplare hazlie.

Să povestește următoarea întîmplare din viața răposatului rege al Bavariei. El era un mare muzicant; cînta cu mai multe instrumente; dar' îi plăcea cu deosebire ghitara. Avea obiceiul să iasă cîte odată singur din oraș și să se plimbe pe cîmp. Cînd găsia un loc frumos la umbră, să așeza pe vre-un trunchiu și cînta din ghitara.

Într'o zi găsisse un luminiș minunat într'o pădure. Pe cînd să desfăta cîntînd, aude pași mulți și șoapte împrejurul lui. Să oprește din cîntat și ce vede? Cîțiva țărani, cari îl auzise, fermecați de cîntecul lui, să apropie și-l lăudară, luîndu-l drept un lăutar.

— Vrei să vii cu noi să ne cînti la cîrcimă? E colea foarte aproape. Și fiind-că vedeau pe om că stă la îndoială, a dause unul din țărani. — Hai. O să-ți dăm să bei bere; ba poate să-ți și plătim.

Regele începî să rîză și plecă, vesel, cu țărani.

Ajunseră la cîrcimă. Aci țărani îl primiră cu mare bucurie și să așezară eu toții împrejurul lui.

După-ce cîntă cîteva cîntece, Regele vol să plece. Toți săriră să-l oprească, rugîndu-l să le mai zică una.

— Și iacă-ți plătim...
Și începură să scoată fiecare ce putea, astfel că se strinseră vre-o trei-patru coroane, după banii noștri.

Cînd isprăvi, își luă banii și să gătă să plece. Deodată cîrcimarul, care până atunci își văzuse de treburi și nu băgase de seamă pe „lăutar”, să apropie și, cunoscuîndu-l, începî să-l salute cu închinăciune cuvenită.

— Dar' cine este? întrebă toți mirati.

— E Regele nostru!...
Toți țărani să plecară înainte la cerîndu-și iertare că nu l'au cunoscut.

— Nu am de ce să vă iert, răspuse Regele; întîmplarea asta mi-a dovedit că nu sunt un lăutar așa de prost, fiind-că am cîștigat și bani cîntînd!...

Apoi zise să dea bere țăranelor; însă adause:

— Banii nu vi-i dau napoi. Am să-i păstrez ca aducere aminte într'o cutie de aur!

Cerneală făcătoare de minuni.

Dvoastră de bună seamă nu ați auzit de numele marelui Bardelet. Măcar că vrednicește pomenire vecnică.

Bardelet a fost cel care a iscudit un fel de cerneală făcătoare de minuni.

Cerneala asta era de un preț ne mai pomenit, căci făcea minuni: ea scria numai adevărul! Cuvintele minciinoase le scria peana, dar' cerneala nu să lăsa pe hîrtie. Nu prindea, și așa rămînea locul alb. În zădar ar fi încercat cineva să silească peana, îndată ce voia să scrie pe hîrtie o minciună ori un neadevăr, cerneala nu să mai lua și hîrtia rămînea albă.

Omul acesta fiind cel mai mare vrăjitor al veacului al 17-lea, a avut foarte mare venit cu cerneala lui pe care o vindea foarte scump.

Nici o invenție nu a adus atîta năcaz oamenilor ca asta! Cum să nu, cînd ea împedea minciuna, strica »peacea« (dintre mișel, că-i descoperia) și răsturna întreagă lumea.

Dar' el, vrăjitorul descoperitor, nu-și întrebese nici odată cerneala și despre sine însuși, numai pe alții i-a feștuit cu ea. Urma însă a fost aceea, că el a murit în furci. Cînd i-au scris judecata, judecătorul a vrut să scrie în ea zicerea asta:

— »Bardelet, a trebuit să piară, pentru-că s'a silit să fie spre paguba oamenimii, a împedat mersul natural al deșteptării, și... a înjosit cuvîntul Regelui... deci a fost un om de nimica.»

Ci, cum ei scriau judecata cu însăși cerneala lui Bardelet, acesteia, cernelei, i-s'a dat privilegiu a spune odată adevărul și despre marelă vraciu care a descoperit-o și a vrăjit-o, și după cum spun oamenii, peana așa a scris, că pe hîrtie din toată zicerea numai atîta s'a putut ceti:

— »Bardelet...
... a fost un om de nimica.»
O, de-ar mai fi și azi așa cerneală!

VESELIE

Sensatie.

Lili: Am auzit că costumul tău a produs mare senzație la balul artiștilor. Ce ai avut pe tine?

Mili: Așa zicînd nimica!

N'are noroc.

Domnul Fonfiu: Vezi în lumea întregă n'ai putea afla un om mai fără de noroc ca mine. Ieri mi-a suflat vîntul pălăria de pe cap și a dus-o cu el tocmai în curtea croitorului meu, unde eu nu pot merge fiind-că îndată mi-ar cere cei 50 floreni cu cari îi sunt dator de acum doi ani!..

În bîrb.

O aspele (încet către chelner): Spune-mi, mă rog, sincer, ce mă sfătuești să comand?

Chelnerul (încet): Sincer de tot, domnule? Atunci comandă-ți o trăsură și pleacă de aici!...

Care vorbește mai gros.

Un tînr era într'o societate de domnișoare. Dar' foarte slobod la gură vorbea cîte toate lucruri neiertate.

O domnișoară îl făcu să bage mai bine de seamă ce vorbește zicîndu-i:

— Prea gros vorbești domnule!

D'apoi să vedeți și să auziți pe frate-meu — zise bădrănul — că ăla vorbește și mai gros!

SSS-ii 178, 185, 187.

NOUTAȚI

§. 178. din legea penală sună: „Acela, care împiedecă pe vre-un alegător, pe prin amenințare, pe cu puterea, dela folosirea dreptului său liber de votare, săvârșește vina vătămării dreptului de alegere și să pedepsește până la 6 luni temniță și 200 fl. în bani!“

§. 185. „Acela care dă alegătorului sau cu știrea lui dă unui membru al familiei lui, ceva bani ori alt lucru de preț, cu scopul de a-l face să voteze pentru cutare, ori să se rețină dela alegere, ori măcar săgăduiește ceva pentru acest scop, acela să pedepsește cu temniță până la 6 luni și 1000 fl. în bani!“

§. 187. Acel slujbaș public, care prin o faptă ori săgăduință ce cade în puterea ofiului său, să încearcă să sfătuiască pe vre-un alegător ca să voteze ori să nu voteze pentru cutare ori cutare candidat, sau ca să se oprească dela vot, — să pedepsește cu temniță până la 1 an!“

Preoții să nu dea nimănui voce a ține adunări de acestea electorale politice în biserică, căci ajung pedepșiți! Nici ei nu tind nici o vorbire despre alegeri în biserică. Iasă afară, acolo pot da răspunsuri și îndrumări ce li-să vor cere, iar șmețea de adunări în toată forma, să o înștiințeze la primărie.

Frați Români!

Am tipărit în fruntea acestei pagini aceste legi, ca fie-care Român să știe, că legea pedepsește aspru pe notarul, birăul și solgăbirăul, care ar încerca să ademenească ori să silească pe vre-un alegător să voteze cu unul sau altul dintre candidați!

Deci, dacă îi puteți prinde cu martori, faceți arătare împotriva lor, că ei nelegiuire fac și pedepsă vor lua!

Să fiți cu luare aminte însă, că ei vor încerca și curse anume vă vor cumpăra și pe urmă, dacă vor cădea, vă vor spune chiar ei, ca să nimească alegerea candidatului Român!

Atunci apoi veți veni și voi în năcăz! Deci mai bine vindeți-l voi pe cel-ce cearcă să vă ademenească, decît să cădeți voi în cursa lui!

Opinca.

UN SFAT

Recomandăm fraților Români ca și în cercurile unde sunt în minoritate, pentru cinstea steagului, să pună candidat naționalist, afirmînd astfel dorința populară!

De s'or da pentru el numai 50—100—200 de voturi românești, dar' să vadă lumea că Românul a învățat a-și prețui neamul, și votul său la străin nu-l mai dă!

Așa cere frumșeța cauzei!

Pentru preoți.

Infricați sunt unii preoți icl-colo, — onoare excepțiunilor! — ca avînd ei acum întregire de salare dela stat, o pot perde de nu vor merge să voteze cu candidatul stăpînirii, ori de nu s'or face chiar corteși ai lui.

Pentru aceea aflăm de lipsă și potrivit a lămuri fraților nostri preoți, cu legea în mână, punctul lor de datoriță în privința asta:

§. 7 al legii despre congruă zice: Nu va fi împărțit de întregire dela stat, iar' de a avut-o, o va perde preotul care: a) prin sentință judecătorească a fost pedepsit la pierderea ofiului; b) care a comis un delict grav moral, nedemn de poziția lui, — ori a dovedit purtarea contrară statului și pentru asta a fost pedepsit pe cale criminală ori disciplinară!

Iacă dar' ce spune limpede legea: dreptul la congruă îl poți perde numai pentru fărădelegi pentru cari ai fost judecat în toată forma. Dar' nu pentru-că în alegeri ai avut bărbăția a vota cu candidatul spre care te-a împins inima, sîngele și datorița ta de preot român!

Și ce înțelege legea sub purtare „contrară statului“? Asta a fost precisat prin legea despre salarele învățătoresți și difiniția asta privește și pe preoți:

§. 13. din legea salarelor învățătoresți zice: toate faptele și îndreptate în contra constituției țării, în contra unității ei, a caracterului ei na-

țional, a independenței ei ori a întregității sale teritoriale, — mai de parte împotrivirea contra aplicării limbei statului acolo unde legea o impune, împotriviri în ofiul ori afară de ofiul, prin graiu, în scris, prin tipar, sau altfel.

Care va să zică: „E contrar statului“ cel-ce luptă în împotriva constituției țării, etc. Dar' noi nu va chemăm, domnilor și fraților preoți, la luptă contra constituției, ci chiar la folosirea dreptului vostru liber dat de constituție: de a vota cu cine Vă are încrederea!

Nu Vă chemăm noi să agitați contra națiunii maghiare, contra statului, Vă chemăm numai să veniți în fruntea poporului, ca părintele în fruntea și în mijlocul fiilor săi, ducîndu-i acolo unde glasul mamei noastre națiuni ne chiamă; să ne sprijinim pe fiii neamului nostru.

Nu Vă cerem să Vă puneți în fruntea poporului înjurînd la Unguri, pentru-ce vi-s'ar putea face procese politice, — ci să-l luați în jurul Vostru, însuflețindu-l pentru a păși și el odată ca bărbat, pentru a scutura de pe el puberea uritului trecut, cînd era dus ca oile cele slabe, tot în staulul străinului!

Candidări.

Sfatur frunțașilor nostri ținut la Pesta, negreșit va fi stabilit deja și lista candidaților români în singuraticele cercuri.

Până la încheierea foii însă, nu ni-s'a trimis.

Am aflat numai din o telegramă pe care dl Dr. Vlad ni-a trimis-o Marți din Pesta că comitetul partidului dorește ca la Orăștie să fie pusă de data asta candidatura dlui George Pop de Băsești, președintele partidului nostru național, și că deja în zilele sărbătorilor acestora, aproape toți foștii deputați, cum și membrii comitetului executiv ai partidului, vor însoți pe dl Pop de Băsești la Orăștie, unde să-și țină vorbirea program.

Să pare că comitetul a venit la idea acestei candidări, dorind a avea negreșit pe președintele partidului trimis ca deputat în dietă, și încrezîndu-să în vrednicia cercului Orăștie, îi împart lui rolul de a lupta ca să trimită în dietă pe de toți stimatul president.

Inteligința oin Orăștie ca club politic ține azi (Joi mare) conferență în cauză. La Baia-de-Criș, unde realegerea veneratului protopop al Zarandului Vasile Dămian e deplin sigură, — cetim prin foi ce medicul Kôrmendi vrea să cerce marea cu degetul, candidînd și el cu program kossuthist. Are coaliția bani de pe tulipani, de risipit.

Inteligința oin Orăștie ca club politic ține azi (Joi mare) conferență în cauză. La Baia-de-Criș, unde realegerea veneratului protopop al Zarandului Vasile Dămian e deplin sigură, — cetim prin foi ce medicul Kôrmendi vrea să cerce marea cu degetul, candidînd și el cu program kossuthist. Are coaliția bani de pe tulipani, de risipit. În alte cercuri nu știm încă cari sunt combinațiile. Aflîndu-le, vom da, poate, numeri extraordinari în săptămîna viitoare.

Concertul dela Orăștie. Concertul pe care teologii sibiieni îl dau a treia zi de Paști la Orăștie, în favorul fondului gimnaziului din Brad, ajutîndu-l a crește, doar' ajunge la completarea la 8 clase, — promise a fi un concert strălucit în toate privințele.

Bogatul program al concertului, arată că tinerii coriști și-au ales piese cari de cari mai producătoare de efect și de plăcere, iar după știrile ce avem din loc competent, corul e de fapt instruat în chip distinct, așa că va fi o plăcere chiar și pentru un public cu mai mari pretenții muzicale, a-l asculta.

Așa că reușita artistică e asigurată. Dar' și reușita materială, avem cele mai bune nădejdi, că va fi deplin mulțumitoare. Deja până azi (Joi mare) cînd încheiem foaia, aflăm că s'au făcut următoarele suprasolviri pentru acest concert, ca să se poată trimite o sumă cît mai frumoasă gimnaziului care nizește spre completarea sa. Au dat pîn'acum ca suprasolviri la concert:

Table listing donors and amounts: Dr. I. Mihuleanu 150 cor., Ardeleana 200, Dr. A. Vlad 100, Ioan I. Vulcu 50, Casina rom., Orăștie 50, Biserica gr-or. Orăștie 50, Reuniunea econ. 50, Red. „Libertatea“ 50, Dr. Silviu Moldovan 30, Dr. R. Dobo 25, Dr. A. Oprea 25, Ioan Moța 25, Corn. Demeter 25, „Jiana“ (Petroșeni) 20, Vas. Domșa 20, I. I. Lăpădat 20, Ioan I. Lăzăroiu 20, Const. Baicu 20, Silviu Damian 20, Ioan Mihaiu 20, Valer de Orbonaș 10, Nic. Opincariu 10, Dr. St. Erdélyi 5, Dr. A. Deak 5, Simion Corvin, jun. 5. Total: 1005 cor.

— și subscrierile urmează încă, și parte să vor face numai seara la cassă. Toate să vor publica în numărul nostru viitor, după sărbători.

Iar' aceea ce e mai frumos în lucru e, că, precum aflăm, domni preoți și învățători din jur, primesc și domniilor contribuiri dela frunțașii credincioși din popor, și venind la concert, vor aduce anumite sume, mai mari, mai mici, după putință, ca suprasolviri, ca prinos cinstit, și lui Dzeu ca și oamenilor plăcut, din partea poporului, arînd prin asta că toți înțeleg marea idee pentru care corpul profesoral dela modestul gimnaziu din Brad, cere ajutorul obștei românești.

Iar' băncile românești din comitatul nostru, încă vor trimite direct gimnaziului, și din acest prilegiu contribuiri potrivire.

Să ne revedem dar' cu bine și cu toții la concert.

Amintind de nou de alesul program al concertului, indicăm, că acompianarea la pian a corului, la punctele cu acompaniare, a binevoit a o primi asupra dsale dsoara Th. Lang, distinsă pianistă din Orăștie.

Concerte pentru gimnaziul din Brad să vor mai da încă tot la aceste sărbători, precum am vestit și în numărul nostru trecut, încă în trei centre românești:

la Brad Băița și Săliște!

La Brad Concertul îl arangează corpul didactic din Brad cu concucerarea corului elevilor cursului al III-lea din secțiunea pedagogică a seminarului „Andreian“. A II-zi de Paști în hotelul „Central“.

Programa: 1. Pe-al nostru steag, de T. Popovici. 2. Creangă ruptă, de I. Vidu. 3. Faurul, de Lachner. 4. Dorul înstrăinatului, de T. Popovici. 5. a) Auzi valea, b) Pîc, de I. Vidu. 6. Baladă, pentru violină cu acompaniament de pian de C. Porumbescu, executată de R. Ardelean. 7. Din șezătoarele, de I. Vidu. 8. Bucurii nevinovate, de Hebel. 9. Morarul, de Kiriak. 10. Marșul cîntăreților, de C. Porumbescu. După concert dans. Coriștii sunt: R. Ardelean, dirigent; E. Bueur, I. David, A. Moldovan,

V. Roșca, D. Mănațe, L. Suci, V. Șerban, G. Bucurenciu, I. Pirva, S. Vințan, O. Morar, E. Roșală, G. Trif, I. Vidrighin.

Retragerea opreliștilor. Guvernul lui Fejérváry, la îndemnul unui gînd slab și fără rost, dase printre altele și o opreliște, prin care nu era iertat vnzătorilor de foi a mai vinde foi și ziare cu numărul (singuratic) pe stradele orașelor. Deci sunt foi cari să vînd mii și mii, așa cu bănuțul pe strade.

Acum aceste opreliști s'au retras, s'au nimicit, și vinderea de colpotori e iertată de nou.

Cum va fi legea cea nouă electorală? Iată o întrebare care e azi tare la ordinea zilei. Noi țînînd samă de „mână slobodă“, ce Viena a dat-o guvernului kossuthist în toate trebile din lăuntru, avem mari temeri, că pentru noi nemaghiarii va fi cu mult mai rea și ca cea de azi! Ministerii cei noi kossuthiști, o și spun, că și prin acea lege vor lucra, ca Ungaria să devină stat curat național maghiar! Ne putem dară aștepta la aceea, că vor da drept de vot numai celor ce știu ceti și scrie ungurește, nu în ori-ce limbă, cum o plănuește guvernul Fejérváry.

Iată și aci un cuvînt care strigă pe fiecare Român azi mai mult ca ori-și-cînd: Luptați-vă în aceste alegeri din toate puterile a trimite cît mai mulți deputați români în dietă, cari să lupte acolo pentru a nu să face de tot mizerabilă legea cea nouă de alegeri!

Inteligința română din Petroșeni și jur invită la Concertul ce-l va da cu concursul unui grup de teologi din seminarul „Andreian“, cu ocaziunea ținerii conferenței preoțești și învățătoresți în 7/20 Aprilie 1906 în sala hotelului „Wagner“. Venitul pentru scop filantropic.

Cît va ține dieta cea nouă? Fiindcă guvernul de azi are marșrută ce lucrări să facă în dietă: să dea recruții, să voteze cheltuielile, să întărească contractele economice, apoi să facă legea cea nouă electorală, și apoi să risipească dieta pentru a veni alta pe temeiul legii de vot „universal“ (foarte neuniversal!) — unii sunt de părere că asta va ține abia vre-o cîteva luni, și după aceea vor veni iar' alegeri. Dar' nu e așa. Legea electorală e o lucrare care va cere desbateri îndelungate și mai ales pregătire de date îndelung, și cea dietă ce să alege acum, deși are program scurt de muncă, va ține și ea cel puțin doi ani, dar' mai mult totuși nu.

Terminul sfîntirii catedralei dela Sibiu, s'a pus pe Duminica Samarincii, a V-a Duminică după șmețele Paști, 30 Aprilie v. (13 Maiu n.).

Munte de pietate, sau cassă de adăgire să înființasă în București, cu un capital de un milion de lei. Mercurul a fost înregistrat firma la tribunalul din București, după-cum urmează.

Dirjecțiunea să compune din domni Partenie Cosma, directorul „Albinei“ din Sibiu, ca president; Nicolae Xenopol, avocat și deputat, vicepresident; Dr. Ioan Mihuleanu, avocat și mare proprietar în Orăștie; Dr. Iancu Meșianu, mare proprietar în Zernești; Nicu cav. de Flondor, mare proprietar în Cernăuți; Nicu Lahovary, deputat; Victor Ionescu, deputat și C. Steriu, bancher și consilier comunal, ca membri.

Cenzorii sunt d-nii Dr. C. Rădulescu, mare proprietar, Alex. Ciurcu, prim-ajutor de primar și I. Lăpădatu, secretar al „Ardeleani“, din Orăștie.

Cenzorii suplînți: d-nii G. Stroescu, ajutor de primar, inginer Mișu Paciuera și Dominic Rașiu, comptabil la „Albina“ din Sibiu.

Director al casei este desemnat dl Dr. Corneliu Diaconovich.

Cassa de împrumut pe amanet va începe să funcționeze cel mai tîrziu la 1 Septembrie.

Tinerimea română din Hașag arangiază producțiunea teatrală a 2-a zi de sf. Paști, în sala școalei gr-or., în favorul școalei.

Alegătorul italian.

Cînd în rîndul trecut ai fost în Italia alegeri de deputați, în un oraș s'a întîmplat următorul lucru: Deputatul guvernului cercase să cumpere pe niște oameni. Unul a luat banii și a zis: bine, așa fac, cum spui măria ta.

În ziua alegerii însă cinstitul cetățean să duce la urnă țînînd în o mână hirtia de 10 Lire, în alta hirtia de vot, și zice:

„Aici în stînga am băncuta că-pătată dela omul stăpînirii ca să votez cu el, — aici în dreapta am hirtia de vot cu numele candidatului opozițional dorit de inima mea.

„Tidula asta cu numele candidatului inimii mele o pun în urnă, iar cu astalaltă mă duc la crîsmă să beau una bună!“

Iacă un ideal de alegător pricepător și adevărat neatîrnător! Noțiță.

Abonați „Libertatea“ pe timpul alegerilor.

Rugăm pe abonații nostri, popor ca și cărturari, ca în vederea alegerilor ce ne bat la ușa, să se silească a pune foaia „Libertatea“ în mîna fiecărui cărturar român, alegător ca și nealector!

Cu atît mai vîrtos, că în vremea alegerilor de deputați și după ele cîtva timp, foaia va apare și de mai multe-ori la săptămîna cînd va cere lipsa, și o vor primi toți abonații, fără a-i îngreuna deosebit pentru asta.

Grăbiți deci a o abona, ca să o puteți primi în toate părțile la vreme!

Fiind asta foaia care a dus cele mai vii și izbutite lupte în alegeri, — fac lucru înțelept cei-ce, mai ales acum, vor face-o să ajungă în cît mai multe mîni de cetitori din popor!

Faceți deci, cel puțin pentru timpul alegerilor, abonați la „Libertatea“, și trimiteți prețul pentru ei tot pe un mandat postal scriind bine adresele.

În vederea alegerilor, primim abonamente de numai 1 coroață, și pentru asta fiecare abonat va primi timp de două luni „Libertatea“ de cîte-ori va eși dimpreună cu frumosul ei adaus literar „Foaia Interesantă“.

În fiecare pachet de foi am pus cîte un mandat postal gata de trimis banii.

Adunați dela cei-ce doresc foile noastre, cîte o coroață dela unul și vor primi îndată foile.

Până la alegeri „Libertatea“ va da povețe, cum să ne purtăm în jurul alegerii, iar' după aceea rapoarte despre cum au decurs colo și colo, cum s'au purtat Românii colo și colo.

Cine e pretîn bun „Libertății“ și o are dragă, acela să iee acest număr și să-l ducă cu sine în zilele Paștilor după amiază, la locul unde feciorii și fetele să adună de să joacă de-a lopta (cotca) ori alt joc, și acolo să-l arate la toți cîți știu ceti, să le spună cît de lesne e această foaie care aduce știri din lumea politică românească și străină și dă povețe în toate mișcările ce să pun la cale în sinul poporului nostru și e foarte bogată în știri din lumea mare, — cu chipuri și povești și să-și îndemne pe toți cîți știu ceti, să și-o aboneze și ei!

În fiecare pachet de foi s'a pus cîte un mandat postal țipărit gata. Cei-ce voți să abonați de nou „Libertatea“, puteți trimite banii cu acel mandat. Pot trimite mai mulți înși pe un mandat.

Vezuv-ul, uriașă gură de foc a pămîntului, scuipă foc mare! Unul din cei mai mari vulcani ai lumii, e Vezuv-ul în apropiere de Neapol, în Italia. E o uriașă gură deschisă a pămîntului în un vîrf de munte mare, prin care pămîntul din răstimp în răstimp își aruncă focul ce-l arde în lăuntru, în adîncurile stîului său. Să întîmplă că cite jumătate de an e stîms de tot, liniștit, apoi iar' suflă din el nori de fum, mai ușori, cu „lavă“ (zгурă), cite o zi două, apoi iar' are pace. Din vreme în vreme însă el izbucnește grozav și atunci să înalță ca un rîu lava lui, cu petri arzînd și materii minerale aprinse și foc și fum și val de schînței, ce să ridică șuvoiu teribil, la înălțimi grozave, de unde apoi să revarsă într-o parte ori într'alta, după-cum o duce și mișcarea aerului, și curge pe coastele muntelui în jos, ca vîrsăturile la gurile minelor (băilor).

În istoria Vezuv-ului un capitol grozav e cel, cînd la a. 75 după Christos, el a îngropat cu totul cele trei orașe mari și înfloritoare ale vechilor Romani: Pompeiul, Herculanium

și Stabiae. A curs atunci lava Ve-

Acum de 2 săptămîni, Vezuv-ul e iar în o furie ca cea de pe vremea Pompeiului și Herculaniului.

Orașul Neapole însuși e cuprins de groaza de moarte, că sperla mai ușoară e dusă de vînturi și cade asupra orașului.

Insuși Regele Italiei a ieșit la fața locului și cutreeră cu automobilul satele primejduite, încurajînd și mîngăind poporul.

Jertfele fabricelor. Lumea a început a să deprime cu știrile grozave despre nenorociri prin cele fabrici, încît acuși nu le mai simt grozăvenia.

Somnul de veci sub mormînt de mugitoare valuri. Cîte sunt, Doamne, nenorociri pe mare! Acuși nici nu le mai crestează lumea.

e scăpare, că neputinciosul vas făcut de mâni omenești, e aruncat ca o găoace de nucă pe spatule valurilor,

Și săptămîna asta a adus știri despre potopirea alor 3 corăbii ce să aflau în largul uriașelor ape și au fost învinse de furia naturii, de furtuni.

Corabia „Teutura“ ce înainta spre San-Francisco, în apropiere de Papeete, a fost frîntă de furtună și s'a scufundat dimpreună cu toți oamenii de pe ea.

Vaporul „Maricosa“ a adus zilele acestea la St.-Francisco pe oamenii ce au mai scăpat de luntri de pe corabia engleză „Roxburg“ care a fost izbită de-o stîncă lângă insula Sacaraba, în mijlocul unei mari furtuni.

Corăbioara „Tahitienne“ s'a nimerit și ea tot în acele părți. Căpitanul ei s'a scufundat cu ea.

Din groaznicele fapte ale beției. Un lucru tare sălbatec s'a întimplat în orașul Székesfejérvár. Măestrul ferar Szűcs János, să dedase rău beției.

In noaptea de 9 spre 10 April, el și-a pus sub perină o săcură și pe cînd femeia dormea în noaptea tîrziu, s'a ridicat încet și a luat săcură și a lovit-o în cap.

Nenorocita lor fată a sărit din pat și-a alergat întru apărarea mamei sale, dar' a căpătat și ea trei lovituri grele și numai fuga desnădăjduită a scăpat-o de moartea sigură.

Femeia a mai răsuflet ce-a răsuflet până a doua zi, cînd a murit fără să mai fi venit la știre de sine, iar fata zace greu bolnavă în spital,

Doamne, de ce mai lași și astfel de bestii pe lume?!

Comune cumpărătoare de pămînt. Slovacia din Ungaria de nord, întorși din America cu ceva bani, cumpără neconținut pămînturile de prin apropierea lor.

Mai de curînd comurele Hági și Kahlenberg au cumpărat moșia din Sepes a episcopatului rutean gr-cat. din Eperješ.

Apărarea cetățenilor săi. America pune deosebită grijă pe aceea, ca cetățenii ei să fie scutiți cît să poate de bine, să se simtă sub aripile statului american ca în adevărata țară a libertății.

Ca dovadă de acest fel e și aceea, că pe viitor, nici un străin nu poate cere scoaterea cu sîla a datorilor sale dela cutare datorăș al său aflător în America.

London-ul întrecut de New-York. În Europa, capitala Angliei, London-ul e cel mai mare oraș, avînd aproape 6 milioane de locuitori (mai mult ca întreg Ardealul nostru împreună).

Dar' azi el a rămas tare napoi față de marele oraș american New-York, căci acesta numără azi 8 milioane și 200.000 de locuitori.

„D-na Fischer știe mai bine“. Înaintea unei judecătoriai cercuale din Berlin a eșit la iveală un lucru așa de interesant din viața unei părechi de oameni, cum într'adevăr nu s'a mai auzit.

El și dna Fischer erau pîrți de gazda casei lor, că l'au înșelat cu oare-cari lucruri și făgăduințe în repetite rînduri.

„Eu nu știu bine cum s'a întimplat. Asta doamna Fischer o știe mai bine.

— Adecă soția dtale știe mai bine, întrebă judecătorul.

— Nu, nu soția mea, ci dna Fischer, răspuse bărbatul.

— Bine, bine, dar' asta e nevasta dtale.

— Numai a fost nevasta mea, dar' ne-am despărțit.

Și spre marea petrecanie a celor de față, a eșit la iveală, că de fapt ei, deși trăiesc și azi împreună, sunt despărțiți, și dna Fischer e azi în casa fostului său soț, numai ca găzdoaie!

Că cineva să se despărță de femeia sa și să-și iee găzdoaia și soacăia de nevastă, s'a mai auzit, dar' ca nevasta despărțită odată de bărbat, să se bage napoi ca găzdoaie la el, — asta cam mai ba!

UN CANDIDAT

de avocat, începător, eventual

un cancelist

care posedă limba maghiară și e pe deplin vărsat în afaceri de cartea funduară, cu 1 Mai 1906, află aplicare în cancelaria subscrisului.

Dr. Stefan Rozvány, avocat, Maros-Illye.

ANUNȚ.

Am onoare a aduce la cunoștința On. public, că am deschis în piața de aici o filială pentru confecționare de

pălării de dame și de copii,

corăspunzătoare timpului și gustului de azi. Filiala să află deocamdată în curtea Hotelului Central.

Țin totdeauna în depozit, mare alegere de modele pariziene și pălării pentru copii, cum și pălării de dolie.

Rog onoratul public de dame să mă onoreze cu cercetările și cu încrederea lor, asigurîndu-le că le voi satisface pe deplin atît ce privește prețul cît și marfa.

Cu stimă CHARLOTA HEZFELDER, modistă de pălării cu prăvăl. principală în A.-Iulia.

Mașini de imblătit.

Subscrisul am de vindut următoarele:

O garnitură de imblătit cu abor de 4 P. H. putere, fabricat „Erste ung. Maschinenfabrik“, completă cu aparat de trifoi, pentru prețul de 4200 coroane.

Altă garnitură de imblătit cu abur de 8 P. H. putere, fabricat Clayton & Schutlewort, completă, cu imblătiitoare de trifoi, fabricat Hofherr u. Schrantz, pentru prețul de 6400 coroane.

Cu stimă Aurel Opreean în Dobra (Hunyad-Dobra)

Doi elevi de prăvălie

să primesc îndată în prăvălia mixtă (ferărie, spe-cerie și galanterie), a subscrisului. Să fie Români din casă bună, să știe în scris și cetit limba română și maghiară.

Condiții bune.

Ioan Comloși comerciant în Dobra (Hunyad-Dobra)

Noroc enorm la Török!

NEÎNTRECUT

e norocul care favorizează colectura noastră principală. Deja am plătit onorațiilor nostri cumpărători în timp mai scurt mai mult de 25 milioane coroane de cîștiguri, între acestea cele mai mari cîștiguri, anume:

de 2-ori marele premiu de 600.000 coroane cîștigul cel mai mare de 400.000 coroane

cum și cîștiguri 5 à cor. 100.000, 3 à 90.000, 2 à 80.000, 3 à 70.000, 3 à 60.000, mai multe à 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000, și afară de aceste încă alte multe cîștiguri mari à 10.000, 5000, 3000, 2000, 1000, 500 cor. etc.

Recomandăm deci a participa la loteria de clasă, cea mai bogată în șanse de cîștig în lumea întreagă și a comanda la noi un los de noroc. În viitoarea, a 18-a, loterie de clase să vor trage

125.000 losuri cu 62.500

de cîștiguri în bani și anume în total în suma enormă de 16 milioane 457.000 coroane.

Bestellen Sie die bei Ihrem

Namen stehende Glücksnummer!

Viell Geld verschönert das Leben! Vielleicht übertrae der Mann die Frau oder die Frau den Mann durch Anker neben den Namen stehenden Nummer mit ein Hauptgewinn! Der Zufall spielt im Leben eine große Rolle und kann es gerade ein Zufall sein in der Wahl dem betreffenden Namen stehenden Nummer das Los getroffen zu haben, welches einen grossen Gewinn erh

Table with 4 columns of names and numbers: Adám, Adél, Adolár, Agnes, Adol, Agota, Agoston, Amália, Aladár, Anna, Albert, Anatólia, Aliréd, Apollonia, Akos, Aranka, Ambrus, Berta, Andrá, Blanka, Antal, sereala, Arnold, Boriska, Arpad, Betti, Arthur, Bela, Aurel, Brigitta, Atilia, Cecília, Balassa, Cornelia, Balint, Dóra, Bernadé, Borutya, Bela, Cecília, Benedé, Emma, Dániel, Erzsébet, Dávid, Eva, Dénes, Evely, Dezsó, Erzsébet, Ede, Ess er, Elek, Etel, Elemér, Flóra, Emil, Franciska, Endre, Frida, Ernő, Genoveva, Ferenc, Gertrud, Frigyes, Gabriella, Ákos, Aranka, Ambrus, Berta, Andrá, Blanka, Antal, sereala, Arnold, Boriska, Arpad, Betti, Arthur, Bela, Aurel, Brigitta, Atilia, Cecília, Balassa, Cornelia, Balint, Dóra, Bernadé, Borutya, Bela, Cecília, Benedé, Emma, Dániel, Erzsébet, Dávid, Eva, Dénes, Evely, Iván, Jolán, Jakab, Józsa, János, Judit, Jenő, Juliaska, József, Karolin, Kálmán, Katinka, Károly, Katalin, Kornél, Klára, Kristóf, Klótlid, Lajos, Kornélia, László, Krisztina, Leó, Kunigunda, Lipót, Laura, Manó, Leonia, Maros, Lidia, Márton, Lina, Mátyas, Ludmilla, Mihály, Lujza, Miklós, Margolna, Miksa, Melvin, Mór, Margit, Nándor, Márta, Orbán, Mártha, Oszkár, Matild, Otió, Melánia, Odón, Harexiez, Pál, Meszti, Péter, Olga, Pista, Paula, Richard, Pelagie, Róbert, Petronella, Rudolf, Piroonka, Salamón, Regina, Samu, Rózsika, Sándor, Rozalia, Simon, Sári, Tamás, Sarolta, Tibor, Szeréna, Tihomir, Theodora, Tivadar, Teréz, Tóbiás, Terus, Vendel, Veronika, Viktor, Valéria, Vilmos, Viktória, Vince, Vilma, Zoltán, Zoélla, Zsigmond, Zuzsanna

Cel mai mare cîștig ev. 1.000.000 cor. Special 1 premiu cu 600.000 1 cîștig à 400.000 1 à 200.000, 2 à 100.000 2 à 90.000, 2 à 80.000, 2 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 3 à 40.000 3 à 30.000, 6 à 25.000, 9 à 20.000, 13 à 15.000, 44 à 10.000 și încă multe altele.

Plătirea losului original de clasă conform planului I. este: Pentru 1/4 los original 75 cr. (Cor. 1.50), ptru 1/4 los original fl. 1.50 (Cor. 3) Pentru 1/4 los original 3 fl. (Cor. 6), pentru 1/4 los original 6 fl. (Cor. 12), și aceste să vor expeda cu rambursă sau după trimiterea banilor Planuri oficioase gratis. Comande la losurile de mai sus rugăm a ni-să trimitte cu deplină încredere până în

22 Aprilie a. c.

fiindcă numerii de mai sus curînd pot să treacă

A. Török & Co.

cea mai mare întreprindere cu loterie de clasă a Ungariei

BUDAPESTA,

Despărțimîntul de loterie de clasă a colecturii noastre principale.

Centrală: Theresienring 46/a. I. Filială: Waitznering 4/a.

II. Filială: Museumring II/a.